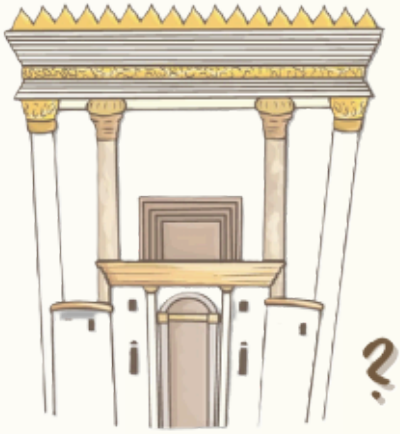

מי ב"א?

מדינה יהודית בדרך אמת

מאמר מאת ר' עודד כי-טוב

המלכות המייצבת

נצב-מלך

...והנה אנחנו בשביעי-של-נחמה – שבוע ה**מלכות**, וקוראים בתורה פרשת אתם **נצבים**.

נצב הוא כפשוטו: עומד-על-עומדו, אך משמש גם בלשון מלכות וממשלה, כנצבים אשר לשלמה (מלכים-א ד,ו), וככתוב אצל אדום: **נצב - מלך** (וכמו שקרוי בלשוננו היום האלוף במשטרה "נצב"), וכך נאמר (בישעיה ג,יג) לגבי ה' העומד לשפוט "**נצב** לריב ה', עומד לדין עמים", והעומדים למשפטו הרי הם "מתייצבים", ככתוב באיוב: "ויהי היום (-"זה ראש השנה" כדברי חכמים) ויבואו בני האלהים להתייצב על ה'" (כי גם שרי מעלה נידונים ביום הזה, כפי שנידון איוב).

במדה מסויימת המתייצבים לפני המלך-השופט גם הם נצבים-מלכים, שכן "עבד מלך – מלך", ובפרט כאשר מדובר בישראל-בני-מלכים (ובלשון תלמוד ירושלמי: מלכים!), אשר כל האומות לגביהם כציבור לגבי מלך, כפי שאמרו חכמים: מלך וציבור – המלך נידון תחילה, וכן ישראל ואומות העולם – ישראל נידונים תחילה, והסבירו: כך נאה ויאה שייכנס לדין תחילה המלך שגורל הציבור תלוי בו, "בטרם יִרבּה חרון-האף (המצטבר) אצל השופט"!, וכך גורל האומות תלוי הוא במשפט ישראל-עם-קרובו של ה'.

וביתר עומק: עצם העובדה שהשליט שהכח בידו מוכן (ואף מקדים) להתייצב למשפט אלקים, יש בה המתקת חרון האף וה"דינים" הקשים!, וכן ישראל שקבלו על עצמם בסיני שליחות ואחריות לגורל העולם. ההתייצבות הזאת, המקדימה וממתיקה, באה לידי ביטוי בכך שישראל הם המקדשים במו-פיהם את חדש תשרי, וכמו מזמנים-בעצמם את (יום) הדין בטרם הופיעו הדיינים. משום כך דאגו חכמים לכך שלעולם לא יימצא אלול מעובר ויתקדש תשרי ביום 31 לאלול "בידי שמים", אלא תמיד מתקדש הוא בידינו, בידי בית הדין – אין אנו "נגררים" למשפט (כאומות העולם) אלא מקדימים ובאים בטרם בוא השופטים, והרינו כעין "שותפים למערכת המשפט", וכך קרוב משפטנו לצאת לאור ובידינו אף להטות לטובה את משפט כל האחרים.

יציבות ואיזון

כדברי רש"י ממדרש אגדה: למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקללות? – לפי ששמעו ישראל צ"ח קללות... אמרו: מי יוכל לעמוד באלו?! התחיל משה לפייסם: אתם נצבים היום – הרבה הכעסתם לפניו ולא עשה אתכם כליה, והרי אתם קיימים לפניו... כיום הזה... המאפיל ומאיר... וכך עתיד להאיר לכם, והקללות והייסורין מקיימים אתכם ומציבין (=מייצבים) אתכם לפניו.

הרי שנצבים משמש גם בלשון **יציבות** של איזון: הקללות עצמן – כמו הברכות – גורמות ליציבות! לא רק כשהן מתקיימות בפועל, אלא גם עצם האיום שבהן הנלקח בכל הרצינות, כי "מי יאמר זכיתי לבי", ועגמת הנפש שבעקבות כך, מביאות לידי איזון, וכדברי רבינו צדוק הכהן (צדקת הצדיק נז): "העגמת נפש שיש לאדם על עבירות שעשה הם ממש ייסורי גיהנם... והעושה דבר עבירה ומתבייש בה מוחלין לו על כל עוונותיו כי כבר סבל עונש גיהנם, ומי שזוכה, מן השמים מזכירין לו בכל עת עבירות שעשה ומתמרמר עליהם עד שסובל שיעור גיהנם המגיע לו על זה בעולם הזה".

ומסתמא במקביל גם הסיפוק או השמחה הנגרמת לאדם מן המצוות שעשה, היא עיקר השכר שבעולם הזה, ומבֵּין-הכל חוזר האדם לקראת ראש השנה, יום הבריאה והמלכות, להיות כבריה חדשה, שקולה לגמרי, ויכול להכריע עצמו מכאן ואילך לכף זכות. על כך אמרו (בראש השנה ח,א) שאחד בתשרי הוא "ראש השנה לדין", כלומר לא רק "יום הדין" אלא סיום (ופתיחת) "שנת הדין" (כענין "שנת הכספים"), היינו שאם במשך השנה עלול להיווצר רושם של פער בין המעשים והגמול, הרי לקראת סוף השנה היחס שואף לאיזון ויכול כל אדם לראותו ולומר יפה דנתוני ואמת דנתוני, ובכך להתאזן לגמרי לקראת יום הדין.

כך בסוף השנה, וכך בסוף ההיסטוריה, כאמור בפרשה: והיה (לשון שמחה, כמו בפתיחת הקללות שבכי-תבוא, כי הכל נועד לשַמֵּח ולחַיות, "תחת אשר לא עבדת בשמחה" – ראו בגליון הקודם) כי יבואו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה (כי במובן מסויים קיימנו את כל המצוות ועברנו על כל העבירות)... והשבות אל לבבך... ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקולו... ושב ה' אלקיך את שבותך ושב וקבצך מכל העמים... והביאך... אל הארץ. לקראת יום המלכות נצבים מאוזנים בכל שנה, וכן לקראת הגאולה השלימה ומלכות ישראל בארצו.

המלכות מובילה לשוויון מאזן

כי-כן, בפני המלך ה', וכך בפני המלך הכשר השפל-בעיניו, הכל עומדים בשוויון גמור – "ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל, טפכם נשיכם וגרך, חוטב עציך ושואב מימיך", שכך טבעה של ספירת המלכות ש"לית לה מגרמה כלום" ולא ניכר שוע לפני דל, כל עשרת המעמדות המנויים (וכנגדם כנראה גם "עשרה יוחסין שעלו מבבל", ואכמ"ל) נצבים ביחד כ**צבור** (- **צ**דיקים **ב**ינונים **ור**שעים כנודע) ולא מחזיקים טובה (או רעה) לעצמם אלא מאַזנים אלו את אלו, וכך נכנסים כראוי למשפט ובאים בברית וזוכים בדין (אף-על-פי שמסתמא מכוונים הם כנגד עשרת ימי תשובה, והבינוני-הצדיק מכריע עצמו מיד לכף זכות בתשובה ואילו הבינוני-הרשע ממתין לסוף וביום הכפורים מתכפר לו בוידוי כהן גדול (הנעשה גם בשמו) על השעיר המשתלח, ולרבי גם בלא תשובה ווידוי מתוך הנחה שסתם-כל-אדם חפץ בכפרה ואינו מבעט בה, ואכמ"ל), כי כולם בפנימיותם בינונים אשר "זה וזה (- יצר טוב ויצר רע) שופטן" בשוה, ואפילו צדיק גמור ורשע גמור יש לו להרגיש בינוני, בימים אלו, כי "בתוך עמי אנכי יושב", וכך כל הציבור ביחד קרֵבֵי תשובה.

אם כן אפוא, **אחדות ישראל** בארצו ומלכותו היא המפתח לתיקון יציב ומאריך ימים, ומי שאינו בכלל הזה הוא הפורש מן הציבור ואומר "שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך" ואיני מקבל עלי את הברית המאזנת ואת המלכות השוה ומשוה קטון וגדול. בפשטות מדובר בשרירות לב רע המבעטת בכפרה (ונופלת לקליפות אשר מתחת לעשר ספירות), אבל, כפי שקבלתי מאבא מרי ז"ל, יכול שיהא כלול בכך זה ההולך בשרירות לבו הטוב, הסבור כי לא לגבי צדיק כמוהו נאמרו הברכות והקללות ואין הוא חפץ במלכות השוה ומשוה ולוקחת אחריות על כל חלקי הציבור (כי שרוי הוא בעולמות ה**תוהו** בהן יש ריבוי אורות אך מיעוט **כלים** ויישומים, אשר זה ענין ה**מלכות**), ולבבו פונה ללכת לעבוד את אלהי הגויים, היינו שבונה במה לעצמו ופוסל-לו תבניות המתאימות לשיטתו בלבד, כאשר נאמר לגבי הגלות "ועבדתם שם (בהכרח!) אלהים מעשה ידי אדם". לא יאבה ה' סלוח לזה הפורש מברית המלכות הציבורית המאזנת, ורבצה בו כל קללת הגלות (אם כפשוטה בפורשים מחמת רשעות, ואם בפנימיות הלב בפורשים מחמת צדקות-יתר).

[גם עמידה בתפילה קרויה ניצבות, כאמור בחנה אם שמואל מושח המלכים "אני האשה הנצבת... להתפלל", וידוע היטב הקשר בין תפילה (בהכנעה, כעבדא קמי מריה), נוקבא, ומלכות].

[מכלל הדברים –

נאמר בזהירות דבר-מה לגבי ה**שואה** האיומה שבצדק "אין מדברים בה", כי עודנו קרובים אל החלל וטרם הגיע הזמן בו נוכל לומר בכנות "אודך ה' כי אנפת בי", ואף על פי כן כמה נקודות:

א – ישנה תחושה עמומה שבהתפרצות העמלקית שעלולה היתה לסחוף ולהרוס, פיזית ורוחנית, את העולם כולו, לא נותר לעם ישראל הבכור בעמים והאחראי עליהם, אלא להיות בעצמו הקרבן העיקרי של אותה עמלקיות, ובכך בעצם הציל את העולם כולו מכלייה, ומי יודע מה היה גורל העולם לולא האובססיה הנאצית לגבי היהודים, שגם דרשה משאבים עצומים, אך גם ובעיקר גילתה את פרצופם האמיתי לעיני כל, וכך אזרו האומות כח לגבור ולחסל את התועבה הזאת לעולמי-עד (עם רגשי אשמה הפועמים בהם עד היום, אך עדיין תוקפם תלוי בנו ובמעשינו או מחדלינו כעם בארצו, ודי בזה למבין).

ב – עם כל מוראות השואה, אין להתעלם מפלא ההתאוששות המהירה של העם בכללותו מן האסון הנורא; עדיין אנו נצבים על עומדנו, ואולי אף יציבים-מיוצבים יותר. וטמון בכך גרעין של שמחה על שהוכח כי שום דבר לא יכול לנו כעם וכציבור, ומעתה אך טוב וחסד ירדפונו כל ימי חיינו, כי לא תקום פעמיים צרה.

ג – כך או כך, כ"חכמה שבדיעבד", השואה שייכת למקום ולזמן של גלות, בה מדרך הטבע ובהכרח לבבו של כל איש וכל חוג פונה מעם הכלל לבנות במה לעצמו ולשיטתו לפי שרירות לבו הרע (או גם הטוב כנ"ל), וטרם נוצר מצב של מלכות-מדינה בה קיים סיכוי ריאלי לאחדות ישראל של ממש. כעת כולנו בקלחת אחת ואין לנו ברירה אלא להעלות על סדר היום דמות של מדינה-יהודית-כמשמעה, שעתידה בוודאי להשיבנו להיות גוי אחד בארץ, שמלכו עובר לפניו וה' בראשו ככתוב (מיכה ב,יג)].

ולסיום שתי הערות

על פי רמז של גימטריא מכוונת ששמעתי ממורי הרב גינזבורג שליט"א:

א – **כתיבה וחתימה טובה** עולה **תורה חדשה** (- ביטוי של חז"ל בויקרא רבה – על פי הכתוב בישעיהו "כי תורה מאתי תצא" – אודות ה**חזיר** (- במשמע גם **עשו**) שעתיד **לחזור** ולהיות טהור). הכתיבה לחיים בראש השנה עניינה הזדמנות לחַיוּת ותוֹבָנָה חדשה לגמרי בתורה הקרויה בכל ספר משלי "עץ חיים", לולא כן ממשיכים להתחבט ללא מוצא וללא סיכוי בתסבוכת של עץ הדעת טוב ורע (שאכלנו בו-ביום), ואין משמעות ולא טעם לחיים שכאלו; "רשעים בחייהם קרויים מתים" וטוב מותם מחייהם. אך לענייננו נוכל גם לומר: **תורה חדשה היא תורת מלכות ישראל-בארצו**, שתיכון במהרה בימינו וספר התורה על לבה (ואיתא בספרים שזוהי הכוונה הפשטית או הציור הראשון בבקשתנו על היגלות מלכות ה'!). או אז תעמוד התורה על פירקה ויתברר כי חדשה ורחבה היא באין-ערוך לגבי כל התורה הנתונה בידינו בגלות, וכדרך שאמרו רבותינו שכל תורת עולם הזה הבל היא (- כלומר דבר קל-משקל) בפני תורתו של משיח, כי אז יעמדו לפתחנו – גם מן העולם כולו ומן המתחדש והולך מיום ליום – שאלות חדשות לאין ספור, ועתידה-אז התורה "להיפתח" ולגלות את מכמניה האינסופיים, מאירי העיניים ומשמחי כל-לב-באשר-הוא-שם, ובראש השנה לבריאה ולמלכי האומות (וכן לישראל כבכור בעמים ושליח לתיקון עולם), עתידה להתחיל להתגלות ולהתחדש תורה זו, החדשה-בתכלית.

נאחל אם כן לעצמנו: **תכלה שנה וקללותיה** – כולל **גם** ברכותיה, אשר יחשבו קלי ערך לעומת – **תחל שנה וברכותיה** וחידושיה המופלגים באין-ערוך!.

ב – וכן עולה **כבד את אביך ואת אמך**. כשם שאדם הראשון נברא (**בצביונו**!) ב-**א' בתשרי** (- **בראשית**), כך ניתן לומר שכל אדם נברא ונולד להוריו בראש השנה בו נחתכים חיים לכל חי, וכן האומה כולה, כידוע בדברי חז"ל ש"אביך זה הקב"ה ואמך זו כנסת ישראל". וכן אמרו חכמים שמחמת הדיבֵּר "כבד" חזרו האומות להודות כי גם בדיבֵּר הראשון אין הקב"ה דורש רק לכבוד עצמו (המופשט), אלא כאבי העולם בו הוא חפץ לשכון.

אבא ואמא הם כידוע גם חכמה ובינה, צדיקים ובעלי תשובה, עץ החיים ועץ הדעת-טוב-ורע, וכנגדם כתיבה וחתימה, ושני ימי ראש השנה, כתיבה לצדיקים גמורים המושרשים בעץ החיים (ונחתמים לאלתר בתשובה שנדרשת גם לצדיק הרואה עצמו בינוני כנ"ל), וחתימה החל מן היום השני ואילך לשאר הבינונים השבים כל אחד ביומו לפי מדרגתו (כנ"ל), הראשון כידוע הוא "דינא קשיא" כי צדיקים מועטים, ו"קשה להיות צדיק", והשני "דינא רפיא" כי דרכי תשובה פתוחים לכל (או שמא בדרך אחרת: תשובת הצדיקים קשה היא ביותר ורק המשיח יכול להביאה בשלימות, ככתוב בזוהר, ותשובת הבינונים והרשעים קלה ביחס אליה.

שני הימים "קדושה אחת" כי "אבא ואמא תרין רעין דלא מתפרשין לעלמין" והכל צריכים גם להצדיק מעשיהם ככל יכולתם וגם לשוב ממה שפגמו (וכן בעשרת המעמדות הכתובים "ראשיכם שבטיכם" מתחברים לאחד"), וכנגדם גם עשה ולא תעשה, ששי-שבת של הבריאה.

ואפשר גם, שביום הראשון נידונים על ה**אדָמיוּת** שלך, ששייכת גם באומות, ובשני על ה**יהודיות** (- כנסת ישראל, אשר להם בלבד ניתנה תשובה מאהבה, שהיא כידוע בבינה-אמא), והדין הראשון קשה מן השני, כשם שמוסר אב קשה מתורת אם.

שבת שלום ומבורך!

כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה